

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА В СТИМУЛЮВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

В статті обґрунтовується вплив інвестиційної політики держави на стимулювання економічного розвитку. Визначено місце державної інвестиційної політики в соціально-економічній політиці держави та проаналізовано чинники, що впливають на інвестиційну активність.

Прагнення кожної країни бути економічно привабливою та економічно розвиненою продиктовано вимогами сучасності. Розвиток глобалізаційних процесів вимагає найшвидшої оптимізації інтеграційної стратегії України для найбільш ефективного вирішення соціальних, економічних і політичних проблем. Добробут населення напряму залежить від дій уряду, здійснюваних в країні. Поняття «зростання» на рівні країни означає збільшення виробництва товарів і послуг, покращення життєвого (і обов'язково – освітнього) рівня населення, екологічної ситуації.

Здійснення зваженої інвестиційної політики — дуже важлива складова початку економічного піднесення. Ефективна інвестиційна політика сприяє швидшому та якіснішому відтворювальному процесу та здійсненню позитивних ринкових перетворень. Так як через недостатність інвестування знижується конкурентоспроможність національних підприємств та економіки в цілому, то це призводить до занепаду основного капіталу, спаду виробництва та збільшення собівартості продукції, тягне за собою негативні соціальні зрушення.

Досвід ринкової трансформації вітчизняної економіки свідчить про те, що одним із найважливіших факторів, що сприяє стійкості економічного зростання, є прискорення інвестиційного процесу.

Актуальність даної проблеми полягає в необхідності усвідомлення місця і ролі інвестиційної діяльності шляхом здійснення зваженої інвестиційної політики яка пов'язана з особливостями української економіки.

Дана проблема досліджувалася багатьма зарубіжними та вітчизняними науковцями, такими як А. Бхадурі, К. Ласкі, П. Самуельсон, Л. Бернс, Г. Бірман, М. Бромвич, А. Сміт, А. Блохін, В. Камаєв, Т.В. Майорова, М.Г. Чумаченко та інші.

Під **інвестиційною політикою** розуміють комплекс рішень, які визначають основні напрямки використання інвестиційних вкладень в економіку, різні сфери та галузі. Інвестиційна політика визначається соціально-економічним середовищем, основними завданнями суспільного виробництва, науково-технічним, соціальним, екологічним розвитком країни.

Також інвестиційну політику держави розглядають як комплекс заходів, що забезпечує формування сприятливого національного інвестиційного клімату і підприємницького середовища в країні, спрямованих на досягнення максимально високого ефекту від вкладених ресурсів створення умов пріоритету розвитку першочергових сфер діяльності, в основі яких: передові технології, новітня техніка; організаційні, технологічні, управлінські нововведення.

Інвестиційну політику можна визначити як мистецтво управління інвестиційним процесом, що має на меті поживлення інвестиційної діяльності за наявних обмежень, як зовнішніх, так внутрішніх факторів розвитку. Тобто вона являє собою систему заходів, які визначають обсяг, структуру та основні напрями будь-яких вкладень (фізичних, фінансових, матеріальних, нематеріальних, інтелектуальних) для забезпечення високих темпів розвитку економіки через концентрацію в загаль-

**Олександр
Доба,**
к. е. н.,
ДВНЗ «Київський
національний
економічний
університет імені
Вадима Гетьмана»
**Владислава
Левицька,**
аспірант
ДВНЗ «Київський
національний
економічний
університет імені
Вадима Гетьмана»

ТЕОРИЯ

нодержавні пріоритети, від яких залежать досягнення високих темпів розвитку виробництва, збалансованість й соціально-економічна ефективність використуваних ресурсів.

Зазначимо, що сутність інвестиційної політики полягає в підтримці інвестиційного потоку на рівні, що гарантує безупинну з поступальною тенденцією віддачу від вкладених інвестицій, достатню для досягнення низькоінфляційного економічного розвитку. Він супроводжується стабільним зростанням виробництва, зниженням рівня безробіття, збільшенням сукупного попиту, а також погашенням різких коливань економічної кон'юнктури і зниженням гостроти антисоціальних проявів.

В сучасних умовах треба значно активізувати розроблення й застосування новітніх технологій і насамперед у сферах, визначених як загальнодержавні пріоритети (енергетика, агропродовольчий комплекс, новітні технології, наука, освіта, охорона здоров'я) та спрямувати фундаментальну і прикладну науку, науково-технологічні комплекси і машинобудівну промисловість на створення саме таких конкурентоспроможних технологій під замовлення споживачів.

Тому за даних умов ключовою проблемою економічної політики країни є активізація інвестиційної діяльності, котра вимагає формування такої інвестиційної політики, що уможливить максимально використувати національні ресурси і залучати у вітчизняну економіку іноземні інвестиції.

У країнах, що розвиваються, саме іноземні інвестиції небезпідставно розглядаються як джерело організаційних і технічних інновацій. Багато вітчиз-

няних експертів також відстоюють думку, що лише іноземні інвестори здатні переорієнтувати економіку на інноваційні рейки.

Проте на практиці обсяги інвестицій, що надходять до України, залишаються низькими, а їхня структура не дозволяє говорити про інноваційний характер таких інвестицій. Так, на сьогодні переважають вкладення у виробничу сферу, причому вони майже не торкаються перспективних високотехнологічних виробництв.

Інвестиційна політика, що сприяє припливу капіталу в розвиток економіки, є невід'ємним компонентом стійкого зростання будь-якої цивілізовано функціонуючої економічної системи.

Найбільший обсяг нагромаджених іноземних інвестицій залишається в харчовій промисловості й переробці сільськогосподарських продуктів (17,4% від загального обсягу інвестування), оптовій торгівлі та посередництві (15,3%), фінансовій діяльності (7,9%), транспорті (6,9%). У машинобудування спрямовано лише 7,4% загального обсягу інвестицій.

Так приріст іноземного капіталу в І півріччі 2011 р. спостерігався на підприємствах промисловості в сумі 857,3 млн. дол., на будівельних підприємствах – 627,3 млн.дол., на підприємствах, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг і надання послуг підприємцям, – 399,7 млн.дол., а також в установах фінансової діяльності – 235,6 млн.дол.

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал), унесених в Україну, на 1 липня 2011р. склав 47205,7 млн.дол., що на 5,5% більше обсягів інвестицій на початок 2011р. та на 16,8% більше обсягу на 1 липня 2010р.,

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в Україну



і в розрахунку на одну особу становив 1033,2 дол.

Інвестиції надійшли зі 127 країн світу. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає майже 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 11619,6 млн. дол., Німеччина – 7365,5 млн. дол., Нідерланди – 4779,5 млн.дол., Російська Федерація – 3386,1 млн.дол., Австрія – 2855,8 млн. дол., Франція – 2384,8 млн. дол., Велика Британія – 2347,6 млн. дол., Швеція – 1758,2 млн. дол., Віргінські острови (Британія) – 1524,2 млн. дол. та США – 1087,5 млн. дол.

Процес розроблення інвестиційної політики ґрунтується на інвестиційній стратегії. Визначити інвестиційну стратегію як комплекс взаємозв'язаних соціально-економічних завдань, що сприяють створенню придатних умов для розвитку і реформування економіки одна із найнеобхідніших завдань держави в особі Уряду та Національного банку України. Розроблення стратегії включає аналіз соціально-економічного становища рівня суб'єкта (країни, суб'єкта держави, галузі, підприємства), для якого розробляється політика.

Розроблена і прийнята інвестиційна політика має бути виконана з урахуванням чіткого механізму її реалізації, що включає в себе:

— вибір надійних джерел і методів фінансування інвестицій;

— визначення термінів і вибір органів, відповідальних за реалізацію інвестиційної політики;

— створення необхідної нормативно-правової бази для функціонування ринку інвестицій;

— створення сприятливих умов для залучення інвестицій.

Наступним завданням, яке потребує розв'язання, є визначення місця інвестиційної політики в соціально-економічній політиці держави.

На нашу думку, інвестиційна політика є складовою соціально-економічної політики держави, вона реалізується через розбудову окремих її одиниць, таких як регіон, підприємство чи галузь (рис. 1).

Для ефективної реалізації інвестиційної політики перед державою постає ряд завдань спрямованих на:

- досягнення пріоритетів соціально-економічного розвитку та необхідних темпів економічного зростання;
- нарощування інвестиційних ресурсів;
- послідовне збільшення частки капітальних вкладень в основні засоби;
- розширення інвестиційних джерел та визначення пріоритетних напрямів їх вкладення.

Реалізувати інвестиційну політику можливо тільки за наявності дієвих інвестиційних механізмів.

Під інвестиційним механізмом варто розуміти сукупність дій, здійснюваних на інвестиційному ринку суб'єктами інвестиційної діяльності з допомогою внутрішніх та зовнішніх джерел інвестування з метою отримання інвестиційного доходу.



Рис. 1. Інструменти та напрями інвестиційної політики

Інвестиційна політика здійснюється з метою забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також спрямована на ефективне інвестування народного господарства України, розвиток міжнародного економічного співробітництва та інтеграції.

Таким чином, інвестиційна політика – це сукупність заходів, здійснюваних з метою стимулювання економічного зростання шляхом пожевлення чи сповільнення інвестиційних процесів із застосуванням прямих та непрямих важелів державного регулювання інвестиційної діяльності.

Інвестиційну політику та механізми її реалізації визначають органи державної влади на основі аналізу соціально-економічної ситуації в країні. Обґрунтування інвестиційної політики в країні потребує аналізу комплексу пов'язаних між собою чинників, котрі впливають на реалізацію інтересів суб'єктів, які мають у своєму розпорядженні інвестиційні ресурси, й на механізм використання цих ресурсів, що, в свою чергу, сприяє здійсненню інвестиційної діяльності суб'єктами господарювання.

Світовий досвід свідчить про те, що застосування однакових методів державного регулювання в різних країнах призводило як до протилежних результатів, так і, навпаки, до однакових. В умовах подолання кризи в Україні мають бути розроблені свої власні механізми державного регулювання не лише економіки, а й інвестиційної діяльності, які б поєднували окремо взяті механізми світового економічного надбання та вітчизняну специфіку.

Ринкові зміни, стратегічні зрушення без втручання держави здійснюються довгий час. В сучасних умовах держава повинна бути регулятором економічних змін.

Сучасний стан економіки України доводить, що питання посилення інвестиційної активності підприємств і регіонів, накопичення інвестиційного потенціалу та масової заміни й модернізації основних засобів виробництва продовжують залишатися найважливішими.

Інвестиційний механізм відноситься до способу реалізації інвестиційної політики і є засобом, який би дозволив, з одного боку, поєднати теоретичні, законодавчі, адміністративні основи інвестування, об'єктивні територіальні та галузеві умови країни, а з іншого - сприяти активізації інвестиційних процесів з метою досягнення поставлених орієнтирів соціального й економічного розвитку.

Економічне зростання дуже тісно пов'язане з метою забезпечення високого рівня зайнятості, тому що підприємства більш інтенсивно вкладають кошти в інвестиції для підвищення продуктивності праці. Тобто, якщо рівень безробіття низький, спостерігається економічне зростання. Економічне зростання можна забезпечити й політикою прямого заохочення суб'єктів господарювання здійснювати інвестиції або заохочення людей заощаджувати, що дає можливість підприємствам збільшувати кошти для вкладень. Так, наприклад, політика Р. Рейгана була побудована на економічній концепції пропозиції, спрямованій на прискорення економічного зростання через створення сприятливого податкового середовища для підприємств, що здійснили інвестиції в обладнання, устаткування, модернізацію виробництва, і для середнього платника податків, щоб він міг більше заощаджувати. Зниження рівня оподаткування в Україні могло б забезпечити досягнення таких же результатів.

Темпи економічного розвитку України залежать від обсягу внутрішніх та зовнішніх інвестицій, необхідних для реалізації інвестиційних проєктів, розвитку вітчизняного високотехнологічного виробництва і зростання частки високотехнологічного експорту.

Отже, державна інвестиційна політика повинна бути сконцентрованою на: прискоренні темпів економічного зростання на власній відтворювальній (інвестиційній) базі та на достатній ринковій основі; запровадженні відкритих консультацій органів виконавчої влади з представниками суб'єктів господарювання, поширенні інформації про реальну економічну ситуацію,

внутрішні та зовнішні ринки, кон'юнктурні процеси, нормативну базу; значній детінізації вітчизняної економіки; створенні рівних умов для діяльності суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та походження капіталу; формуванні ефективного конкурентного середовища; зміцненні фондового ринку, розвитку інститутів спільного інвестування, страхових та пенсійних фондів, ринку корпоративних цінних паперів, його інтегруванні у міжнародні ринки капіталу; створення додаткових економічних стимулів для залучення інвестицій в пріоритетні галузі економіки; утворенні ефективної системи захисту інтелектуальної власності. Інвестиційна політика держави це комплекс правових, адміністративних та економічних заходів держави, спрямованих на поширення та активізацію інвестиційних процесів, формування спри-

ятливого інвестиційного клімату, за допомогою раціонального взаємозв'язку способів і форм державного регулювання інвестиційної діяльності на загальнодержавному, регіональному і галузевому рівнях.

Література

1. Український діловий тижневик «Контракти» № 38 Запись опублікована 21.07.2011 Рубрики: Мониторинг законодательства, Новости украинского бизнеса.<http://vlasnasprava.info/>

2. Державна служба статистики: Експрес випуск 15.08.20011 №195 [www/ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)

РЦПУ